

ԾԱՂԻԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՇԱՐՔԻ ԵՐԵՐԸ ԵՄ
ՄԱՐԿԻՆ 50 ԹԻԼ:

Բաժանորդագիրն ԿԱՆԻՍԻՆ՝ Թուրքիոյ Համար
տարեկան 50 դրշ, Ռուսիոյ Համար 5 ռուբլի,
ուրիշ երկրներու Համար 12 ֆր: — Վեցամսեայ
բաժանորդագրութիւն եւս կ'ընդունուի:

Գաւառներէն դրամի տեղ Օսմանեան նա-
մակագրով եւս կ'ընդունուի:

Միայն երեք թիւ ապառիկ կը զրկուի, այնու-
հետեւ բաժանորդագիրն չը վճարողը կը դադարի
թիւթ ընդունելէ:

Մանուցման տողը 2 զուրուշ:

ԾԱՂԻԿ

Հ Ր Ա Պ Ի Ր

ԾԱՂԻԿԻ ՎԵՐԱԵՐԵՎԱԼ ԱՄԷՆ ԳՈՐԾԻ ՀԱՄԱՐ ԳԻՃԷԼ

Ս.Ո. ՏՏՈՐԷԿԻ-ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՅ

ՅՈՒՆԱՆ Դ. ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ

Պալիս, Պաշէ-Գաբու, Թաշ Խան, Թիւ 50

درعليه ده بغچه قوسنده طاش خاندۀ ٥٠ نومروده

«زاغيك» غزتهسى مديرى پالاقاشيان حووانان

S'adresser à

HOVNAN PALACACHIAN

Directeur du journal arménien « Dzaghik »,

Rue Bahtché-Kapou, Tach Han, 50

CONSTANTINOPLE

40 Փարա

Ազգային, Քաղաքական եւ Գրական

40 Փարա

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ — Գ. ՏԱՐԻ. ԹԻՒ 10

Շ Ա Ր Ա Թ

20 ՄԱՐՏ 1893

ԴՈՒՔ ՍՈՎՐԵՑՈՒՑԻՔ

Կը դանդաղան թէ խմբագրատանց
գարակները պայթելու աստիճան լե-
ցած են ուռուցիկ գրութիւններով. թէ
ծիածանի բոլոր գոյներն ունենալով իր
խորագիր՝ անհատնում ոտանաւորներ
կը տեղան գաւառներէն. թէ վերջա-
պէս նոյն այն գաւառներէն երբեմն
կ'ստացուն նորավէպեր ա՛յնչափ սան-
ձարձակ ոճով՝ որ աւելի Բարիդեան քան
թէ մեր հրապարակին յարմար են, եւ,
եւ:

Եւ երեւակայեցէք թէ այս գան-
գատը ընդունեն անոնք են որք իրենք
խիկ տուած են առաջին օրինակը
խիզ գաւառացի գրողներուն. և հիմա
մենք կը զարմանանք ոչ այնչափ իրենց
թուած իրողութեանցը վրայ՝ որոց ըս-
տովութեանը կասկած չունինք, այլ
առաւելապէս իրենց այժմու գանգա-
տին վրայ: Ի՞նչ ցանկեցին որ ի՞նչ կ'սպա-
սեն. ո՞վ սովորեցուց գաւառացիներուն
բանաստեղծական այդ անխմտութեան
նաճեւերը. ո՞վ սովորեցուց նոցա՝ իրա-
պաշտական նորավէպերը. ո՞վ սովորե-
ցուց պարահանգիսի պատմութիւննե-
րու անհատնում շարքը. ի մի բան ո՞վ
սովորեցուց ամէն լուրջ մարդու տաղ-
տուկ պատճառող և ծիծաղը շարժող
գրական նորելուկ ոճը...

Եւ հիմա սպասել գաւառացիներէն
գրական այն կատարելութիւնը որմէ
զուրկ ենք մեք, կը նշանակէ հրաժարիլ
գրական առաջնորդի, գրական ուղե-
ցոյցի գերէն՝ որուն այնքան պինդ կապ-
ուած են Պոլսոյ գրագէտները. հակա-
սովորին հակասութեան վրայ. կամ ա՛յն
է որ մենք օրինակ պիտի հանդիսանանք
գաւառացիներուն կամ ա՛յն է որ չպիտի
հանդիսանանք. եթէ օրինակ պիտի
տանք նոցա՝ պէտք է որ յետոյ զար-
մանանք թէ ինչո՞ւ զմեզ կ'օրինակեն.
Խիկ եթէ ուղեցոյցը չենք անոնց կամ
չենք կարող լինել, գէթ այն ատեն այդ
յաւակնութենէն բացէ ի բաց հրաժա-
րինք:

Գանգատը որ կը լսուի՝ չգիտենք թէ
չափազանց միամտութեան արդիւնք է
թէ՛ չափազանց անկեղծութեան:

Եթէ առաջին ենթագրութիւնը ու-

ղիղ է, հարկ պիտի լինի խոստովանիլ
թէ չատ ետք մնացած ենք հոգեբա-
նութեան մէջ. այո՛, քիչ մը հոգեբա-
նութիւն բաւական էր զմեզ համոզել որ
անմեակ մեքերը կ'ընդօրինակեն. և քանի
որ գաւառացի գրողները մեծաւ մա-
սամբ մտքի սահմանափակ մշակութիւն
ունին, անդալարար, անգիտակցաբար
պիտի ընդօրինակեն ընթացքն ա՛յն-
պիսեաց՝ որոնք, իրենց կարծեօք, չատ
աւելի խելացի կամ կարող են իրենցմէ.
միայն զարգացեալ մարդիկն են որ մար-
դամբեններ լինելէ աւելի՝ կը սիրեն
իրենց ողջամտութիւնը ու գատողու-
թիւնը գործածել ամէն բանի մէջ. բայց
ցաւալին հոն է որ տակաւին այդ զար-
գացումը բաղմակողմանի և ընդհանուր
չէ մեր մէջ. ասոր համար մեր նախորդ-
յօդուածով պնդեցինք թէ մեր հրա-
պարակագիրք գրել ձեռք առնելէ ա-
ռաջ՝ պէտք է լաւ մտածեն իրենց գոր-
ծելիք տպաւորութեանը վրայ. թերի
զարգացումը մտքի ամենէն վտանգաւոր
տրամադրութիւնն է. խառառէ իւրոյս
փոխանցման կէտն է. արդ, կարեկից
բազուկ մը պէտք է որ այդ փոխանցու-
մը անվնաս կատարել տայ. երբ այդ
բազուկ կը պակսի՝ միտքը առ խարխափ
կ'ընթանայ խոր մթութեան մէջ, և, ինչ-
պէս ըսինք՝ գիտակից չէ իւր գործողու-
թեանց:

Եթէ գաւառներէն առողջ գրակա-
նութիւն մը կ'սպասենք՝ պէտք է գը-
րական առողջ սնունդ մատակարարեմք
նոցա. հոս կէտ մը կայ սակայն զոր
պէտք է լաւ պարզել. խնդիրը գրելու
կարողութեան թէ՛ գրելու ուղղու-
թեան վրայ է. եթէ առաջնոյն վրայ՝
չարժեր խնդիր յարուցանել, զի անկա-
րող գրիչներ արդէն բնաւ հետամուտ
լինելու չեն գրականութեան. բայց
գանգատելու ձեւէն կը հասկցուի որ
աւելի ուղղութենէն կը խորշին. և մենք
ալ ահա՛ կը պատասխանեմք թէ յան-
ցանքը ո՛չ թէ անոնց՝ այլ մերն է, մե-
րը որ գէշ օրինակը տուինք:

Եթէ, ըստ մեր երկրորդ ենթադ-
րութեան, եղած գանգատը անկեղծու-
թեան արդիւնք է, ուրեմն իրենք ալ
խկապէս չեն ախորժիր արդի գրական
ուղղութենէն և գաւառացւոց բացէ ի

բաց ըսել կ'ուզեն. «Գիտենք թէ տրա-
մաբանօրէն մենք ձեր գրական ուղղու-
թիւնը տալու եմք, գիտեմք թէ
դուք ալ այս տեսակետով սկսած էք
զմեզ ընդօրինակել, բայց մի՛ ընէք այդ-
բանը, մեղք էք, ի՞նչ ընենք, մենք ալ
թէպէտ մեր ըրածին չենք հաւնիր, սա-
կայն մէյմը սկսած ենք, ալ կարելի չէ
ետ դառնալ:» Ճիշդ ինչպէս որ ծխա-
խոտի մոլին գիտէ թէ չափազանց ծը-
խելը առողջութեան կը վնասէ, բայց
միեւնոյն ատեն չէ կարող անկէ հրա-
ժարիլ:

Եթէ իրօք այսպէս կ'ուզեն ըսել, ի-
րենց անկեղծութիւնը գովելի է, սա-
կայն դժբաղդաբար բաղձացեալ ար-
դիւնքը չէ կարող յառաջ բերել, և օ-
րինակը միշտ օրինակ պիտի մնայ:

ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ՀՈՎՈՒԱԿԱՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Զմիւռնիոյ Արեւելեան Մամուլ օգտա-
չատ հանգիսի խմբագիր Մեծ. Մատ-
թէոս էֆ. Մամուրեան՝ մասնաւոր նա-
մակաւ մը հարցուցած լինելով Ամեն. Տ.
Մեղքիսեդէկ Արքեպիս. Մուրատեանցի
թէ, արդեօք արժան չը՞ գատեր պա-
տասխանել Հովուական Աստուածաբանու-
թեան մասին եղած գիտողութեանց որք,
թէ և թշնամական, կրնան գայթակղու-
թիւն պատճառել ժողովրդեան միամիտ
կարգին որ անգէտ է այդ թշնամանաց
ներքին նպատակին, նորին Բարձր Սըր-
բազնութիւն անձնական նամակով մը
պատասխանեք է առ Մամուրեան է-
ֆէնտի, որ զոյն նամակ հրապարակ
հանած է իւր ամսաթերթի փետրուարի
թուոյն մէջ: Ծաղիկ արժան կը համարի
արտատպել սոյն նամակը. (1)

Գաւր գեղ, 23 Փետրուար, 1893

Սիրելի՛ Մամուրեան,

Օրագիրներու մէջ տեսնելով մեզ դէմ
եղած թշնամանքն՝ վիշտ զգացած էք և կը

(1) Արեւելեան Մամուլ նոյն թուոյն մէջ
կ'արժէ կարդալ Մամուրեան էֆէնտի տե-
սութիւնն ևս՝ այս խնդրոյ մասին:

հարցընէք. « Հարկ չէ՞ք տեսներ պատասխան մը տալու » :

Ի՞նչ պատասխան տանք, սիրելի Մամուրեան, քանի որ եղածն քննադատութիւն չէ՞, այլ ոմանց հին ոխակալութեան ժայթմունք, ինչպէս որ կը գրէք Միթէ չգիտէ՞ք, որ մենք միշտ աւելի լաւ համարած ենք թշնամանաց համբերել քան թէ պատասխանել, համոզուած լինելով որ կայիններու սեւ նախանձէն չսեւնար Արէլներու զոհն, Շատ բան տեսած ենք և բնաւ չենք զարմանար այժմեան եղածներուն վրայ : Մեր պատանեկութենէն ի վեր այլոց հալածանքն՝ արիւթեան մարդանք եղած է մեզ համար : Եւ այս հալածանքն բնաւ ժողովրդէն չէ եղած, այլ մասնաւոր անհատներէ, որոնք չարահնար եղած են ժողովուրդը գայթակղեցնել, բայց միշտ փնտած են ժողովրդին և ոչ մեզ : Ի՞նչ փնտ կրեցինք մենք առաջնորդական և հայրապետական խնդրոց ներկատմամբ մեզ դէմ լարուած դարձնելէն : Հաւատացէ՛ք ոչ ինչ : Բայց միթէ Եկեղեցին փնտ չ'ընէ՞ք. միթէ իւր կրօնական իրաւունքներն անվթար մնացին : Քանի՞ քանի՞ սոյն օրինակ հարցումներ կարող ենք ուղղել տակաւին : Բայց ո՞վ պիտի պատասխանէ : Սոյն կրօնական անկման, սոյն եկեղեցական բարոյական շինուածի քայքայման անարգ գործաւորներն ոչ միայն ամօթ չեն զգար, այլ և ամէն հնարք կը հնարեն, ամէն նենգութիւն գործ կը գնեն նոյն իսկ Եկեղեցւոյ իրաւանց պաշտպաններն բծաւորել և փնտաւոր ներկայացնել յաջո ժողովրդեան, թէ և իրենց ջանքերը միշտ կը խայտառակուին :

Հանրային կամ բարձր պաշտօններն հետամտողաց թողով՝ բաւ համարեցինք վարդապետական կամ քարոզչական և ընդ նրմին ուսուցչականն, որ 1859 թուականէն ի վեր մեր անընդհատ և տեւական միութարութիւնն եղած է, ամէն ժամանակ ու ամէն պարագայից մէջ : Պարտք համարեցինք նաեւ մեր պարագայ ժամերը նուիրել գերաւոր աշխատութեանց, և պատրաստի եղածներէն հրատարակեցինք — Հովուական Աստուածաբանութիւն, միակ կէտ նպատակի ունենալով ընթերցողաց հոգեւոր շինութիւնն և ոչ երբէք նիւթական շահ կամ հեղինակ հաշտութեամբ տեսնալ, ինչպէս որ մեր յառաջաբանին մէջ բացարձակ յայտնած ենք թէ՛ բնութագրով բարգմանուած եւ մեր Ս. Եկեղեցւոյ առաքելական հոգւոյն հաւատարմութեան պատրաստութեամբ է : Բայց ի մամուլ հրատարակութենէ՞ բազմաթիւ բանբուրն եկեղեցականք և աշխարհականք փութացան բանիւ և գրով հաղորդել մեզ իրենց զգացած տալանութիւններն : Ամենքը գոհ էին մեր հրատարակութեան պարունակութենէն և օգտակար կը նկատէին ամէն կարգի ընթերցողաց համար : Մենք ուրախ պիտի լինէինք անշուշտ, եթէ հաղորդուէին մեզ կամ տեսնէինք Մամուլ մէջ անկեղծ և անաչառ գիտողութիւններ կամ քննութիւններ : Սակայն չտեսանք այսպիսի մի բան, այլ տեսանք միայն չար սրտէ բղխած և չար դիտողութեամբ յերկրորդած պարսաւագրեր օրաթերթերու մէջ : Երեւեցան պարսաւագրէտներ, որոնք դավաճարներու նման սկզբան ամէն ինչ դեղին տեսնել՝ թէ՛ թարգմանութիւն, թէ՛ ոճ, թէ՛ պարունակութիւն : Լաւ համարեցին մինչեւ անգամ, որ

Բողոքականք թարգմանած լինէին, որպէս զի թէ՛ անսխալ լինէր և թէ՛ ընթերցողներն զգուշութեամբ կարգային : Եւ սոյն եղբարակացութեան կը յանգէին ոչ թէ գրքի պարունակութենէն, այլ որովհետեւ մենք Վինէլին հետեւած էինք, և նա Բողոքական հեղինակներէն է :

Մեր պարսաւագրէտներն չկամեցան երբէք տեսնել, թէ արդարեւ մենք Վինէլին հետեւած ենք և գնահատած, ինչպէս որ զանազան ժամանակներու մէջ թարգմանած իսկ ենք իւր ինչ ինչ քարոզներն, բայց միշտ մեր առաջնորդն եղած է մեր առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ հոգին, որուն համեմատ յապաւումներ և յաւելումներ գործ դրած ենք : Իսկ եթէ Վինէլի անունը չենք յիշած, միշտ ի նկատի ունեցած ենք թէ կարող են գտնուիլ տակաւին թերամիտներ, որոնք գիրքն պարունակութենէն չեն գտներ, այլ հեղինակի անունէն, որ եթէ Բողոքական է, անշուշտ, իրենց դատողութեամբ, պարունակութիւնն ևս բողոքականութիւն է, երկարակամութիւն է, և այլն : Ի հարկէ նոյն թերամիտութիւնն Հռոմէականներէն անցած է մեզ, որովհետեւ նոքա ամէն Բողոքական հեղինակներէ կ'զգուշացնեն՝ առանց խորութեան, առանց քննութեան :

Մենք գիտէինք, որ չեն անցած տակաւին այն օրերն ուր Տէրոյնց կը վճռէր, թէ և էջմիածնի Միարանութիւնն այնքան լուսամիտ գտնուած է, որ սկսած է իւր Սարկաւագներէն Գերմանիոյ համալսարանները զրկել Աստուածաբանութիւն ուսանելու, անշուշտ վստահ լինելով թէ իւր Սարկաւագներն ոչ կը մոլորին և ոչ ուրիշները կը մոլորեցնեն :

Յայտնի է ձեզ, սիրելի Մամուրեան, որ մենք սիրած ենք Վինէլի քրիստոնէական ազատ հոգին և օգտուած. բայց միշտ ունեցած ենք և մեր ինքնուրոյն երկերն : Եթէ մեր թարգմանական աշխատութեանց մէջ Վինէլի անունը չենք յիշած, նոյն իսկ մեր բազմաթիւ գրական, քննադատական, բանասիրական և այլ գրուածոց մէջ եւս մեր անունը չենք գրած : 1868-1876 (Ի բաց առեալ պաշտօնական բացակայութեան միջոցն) Սիօնի խմբագրութիւնը կատարած ենք, բայց ոչ մեր յօդուածները ստորագրած ենք և ոչ զմեզ խմբագիր հրատարակած : Թողունք երեսուցի մի ժառանգաւորներն քաջալերելու մասին ունեցած մեր թերթութիւններն և յօդուածոց սրբագրութիւններն, Միթէ նոյն իսկ Ա. Մամուլ ծանր բեռն մերթ ընդ մերթ թերթեցնելու աշխատած չե՞նք : Այո՛, ըստ չափու կարողութեան ջանացած ենք բաժին ունենալ ժամանակակից գրականութեան մէջ, թէ՛ ինքնագիր և թէ՛ թարգմանական աշխատասիրութեամբ, բայց միշտ յօգուտ ընթերցողաց և ոչ երբէք գիտնականի համարաւ վայելելու տեսնանք : Եւ միթէ թարգմանութիւնն իսկ աշխատութիւն չէ՞ և մի ճոխութիւն գրականութեան, երբ հիւթաւոր անունը կը պարունակէ ընթերցողաց սրտի և մտքի ճշմարիտ զարգացման համար :

Մենք շատ ուրախ կը լինէինք, եթէ մեր պարսաւագրէտներէն կամ գրագէտներէն մին յանձն առնուր թարգմանել Վինէլի Քրէստմաքին, որ հատընտիր և կրթական հմուտութեամբ պատրաստուած մի հաւաքածոյ է և կարող է իրբեւ ընթերցանութեան գիրք

շատ օգտակար լինիլ մեր վարժարանաց : Բայց միթէ սոյն օրինակ թարգմանութիւնք այնքան գիւրդին են, որքան պարսաւն, թշնամանքն :

Թերեւս Ձեր հարցման պատասխանելու համար սակաւ ինչ երկարեցաւ մեր գիրն, բայց կը կրկնենք վերստին՝ ի՞նչ պատասխան տանք : Միթէ մեր կեանքն, մեր ընթացքն, մեր գործերն, մեր պաշտօնավարութիւնը, մեր քարոզներն մի բացարձակ պատասխան և հերքումն չե՞ն մեր պարսաւագրէտներուն : Միթէ անգիտակ են նոքա թէ՛ ինչե՛ր կրած ենք, ինչե՛ր գրած ենք մեր Եկեղեցւոյ իրաւանց պաշտպանութեան համար : Բայց ի՞նչ կարող ենք ասել քանի որ ոչ միայն չեն կամիր տեսնել, այլ և կը տքնին, գուն կը գործեն վիրաւորել և վըհատեցնել զմեզ : Բայց երբէք պիտի չհասնին իրենց նպատակին : Եթէ նոքա չեն քննանար իրենց նախանձու տագնապէն, մեր սրտագէտ և պահապան Աստուածն ևս ոչ կը ննջէ և ոչ ի քուն կ'երթայ : Նա միայն կարող է ճանաչել մեր խիղճն, մեր հաւատըն, մեր յոյսն և մեր սէրն առ մեր Ս. Եկեղեցին և ոչ ոք ի մարդկանէ : Ուստի և կը խնդրենք ի նմանէ. « Հայր, թո՛ղ դոցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն » :

Ձեր մի ուրիշ հարցման պատասխանելով, կը յայտնեմք թէ՛ ինչպէս արդէն քաջ գիտէք, սիրելի Մամուրեան, առաջնորդական պաշտօնէն հրաժարելէն զինի կը փափաքէի կիպրոսի Մենաստանն կամ Տրապիզոնի մերձակայ վանքն առանձնանալ և 10-12 աշակերտներու համար մի կրթարան հաստատել թէ՛ եկեղեցականութեան և թէ՛ ուսուցչութեան համար : Բայց մեր բարեկամներն շատ տխուր գտան սոյն խորհուրդըն : Սոյն մենաւորական փափաքանաց իբրեւ հակապատկեր՝ մեր բարեկամներն այժմ կը բաղձան, որ երթանք յԱմերիկա, ուր հրաւիրուած ենք իբր անգամ Տիեզերական կրօնական ժողովոյ խորհրդակցական Յանձնախմբին : Բայց օրաթերթերէն կը տեսնուի թէ Ս. Պատրիարքն պատուիրած է Օրմանեան Սրբապետին և Դուրեան վարդապետին՝ դաւանական Տեղեկագիր պատրաստել նոյն ժողովին զրկելու համար, ուրեմն եւ անգի թողուած չէ մեր ուղեւորութեան :

ՄԵԼՔԻՍԵՆԵԿ ԵՊԻՍՏՈՒՐԱՏԵԱՆՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքարանը սկսած է հրահանգ զրկել ամէն թաղի կամ գիւղի եկեղեցւոյն Աւագերէցին, զեկուցանելով թէ ինք (Աւագերէցը) պաշտօնական ներկայացուցիչ և անօրէն կարգըւած է նոյն թաղի ազգային վարժարանին կամ վարժարանաց, և անգամակցելով նոյն հաստատութեանց Հոգաբարձութեան, պարտի կատարել իրեն յանձնեալ պաշտօնն, առաջի հանրային մարմնոց լինելով պաշտօնական պատասխանատու և համարատու, ըստ այն դրութեան որ որոշուած է Մէարիֆի հետ բանակցութեամբ : Արդէն մի քանի չաբաթէ ի վեր գործադրուիլ սկսած է այս դրութիւն, և Մէարիֆի կողմանէ պաշտօնական զեկուցումներ ուղղուած

են մի քանի թաղերու Աւագերէցնե-
րուն՝ վարժարանաց վերաբերեալ խըն-
դիրներու մասին: Այսուհետեւ Մէս-
րիփը ամէն յարաբերութիւն պիտի կա-
տարէ ուղղակի Աւագերէցներուն հետ:

Պատրիարքարանէն Մէսրիփին հա-
ղորդուած է արդէն մայրաքաղաքիս
ազգային հանրային 47 վարժարանաց
մանրամասն ցուցակն, որուն մէջ նշանակ-
ուած է նաեւ իւրաքանչիւրին աշակեր-
տաց թիւը, գրամական մուտքը, ուս-
մանց, ծրագիրը, Աւագերէցին անունն,
գաւառուներն և անոնց վկայական-
ները, և այլն: Նմանօրինակ ցուցակաւ
մ'ալ պիտի մանրամասնուին գաւառա-
յին վարժարանք:

Գաւառի անք իրերեւ գիրք տպագ-
րուելու համար պէտք է որ Մէսրիփէն
արտօնուած լինին արդէն, իսկ վար-
ժարանաց մէջ գործածուելու համար ալ
աւանձինն պէտք է արտօնուած լինին
նոյն պաշտօնատան յատուկ գիւտնին
կողմանէ: (1)

—Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն,
ընկերակցութեամբ Գաղաքային ժողո-
վոյ Ասեմապետ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն
Պէյի, շարաթ երեկոյ յատուկ հրաւի-
րանօք կայսերական պալատ երթալով,
ներկայ գտնուեցաւ Իփթարի սեղանին:
Ընթրիքէն յետոյ պատիւ ունեցաւ Վեհ.
Սուլթանին ներկայանալու, հրամանաւ
ն. Կ. Վեհափառութեան:

Վեհ. Սուլթանը բարհաճեցաւ իւր
բարձր գոհունակութիւնը յայտնել ն.
Սրբազնութեան՝ թէ՛ Պատրիարքութե-
ան առաջ և թէ՛ Պատրիարքութեան
պահուն առ Օսմանեան գահն ունեցած
հաւատարմութեանն և բարեւոք պաշ-
տօնավարութեանը համար, և հրամա-
յեց իւր կայսերական բարեհաճութեամբ
հաղորդել իւր հաւատարմութեամբ հայ հպատա-
կաց. ն. Կ. Վեհափառութիւն բարե-
հաճեցաւ իւր ձեռօք Ս. Պատրիարք
Հօր շնորհել Իմթիազ պատուանշանի
ոսկի և արծաթ շքադրամները: Ս.
Պատրիարք Հայրը խորապէս զգածեալ
կայսերական այս շնորհաց համար, իւր
երախտագիտական զգացումները մա-
տոյց յոտս կայս. գահայիւց և շնորհակա-
նութեամբ իրենց ըրաւ վստահեցաւ կե-
նաց և բարօրութեան ն. Կ. Վեհափառ-
ութեան: Ապա ունկնդրութեան
սրահէն ելնելով, պահ մը հանգիստ
առնելէ յետոյ մեկնեցաւ կայս. պալա-
տէն, Յաջորդ օրը գարձեալ կայս. պա-
լատ երթալով, շնորհակալութեան եւ
երախտագիտութեան ուղղութեամբ մը յանձ-
նեց Ա. քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյա փա-
շային:

—Մինաս էֆ. Ծախան որ Ուսումն.
Խորհրդոյ կողմանէ նիկոմիդիա զրկը-
ւած էր՝ տեղւոյն Ազգ. վարժարանաց
վիճակին վրայ քննութիւն մը կատա-
րելու համար, Պարտիզակ ևս այցելելէ
յետոյ մայրաքաղաքս դարձաւ և կը
պատրաստէ իւր տեղեկագիրը, մատու-

(1) Յունական վարժարանաց նկատմամբ
եղած կարգադրութեան մասին կար-
գալ ներքին Լրոց շարքին մէջ:

ցանկելու համար Ազգ. Պատրիարքարա-
նին:

—Երուսաղեմայ միաբան Արթ. Գէ-
որգ Ծ. Վարդ. Երէցեան մայրաքաղա-
քս եկաւ՝ վարելու Երուսաղեմայ պատ-
րիարքութեան Կ. Պոլսոյ փոխանորդու-
թեան օգնականի պաշտօնը:

—Զմիւռնիոյ Հոգատար-Որբախնամ
միացեալ Ընկերութիւնը յառաջիկայ
ապրիլ ամսէ սկսեալ Հայոց ընթերցա-
տան սրահին մէջ պիտի հաւաքէ որբեր
և աղքատիկ երեխաներ, որոց առ այ-
ժմ ձրի ուսում և ձրի հագուստ պիտի
հայթայթէ: Ընկերութեան անդամու-
հիւր մտադիր են հետզհետէ ընդարձա-
կել իրենց այս բարեխաղաղ ձեռնարկն:
Յաջորդութիւն կը մտադրուի և կը փա-
փագիմք որ Զմիւռնիոյ Հայուհիք իրենց
հետեւողներն ունենան ուրիշ տեղեր:

—Կարնոյ Առաջնորդ Գեր. Տ. Ղե-
ւոնդ եպիս. Շիշմանեան, Գալորցապէր
Տիկնանց ընկերութեան նամակ մը գը-
րելով, առաջարկած է յառաջիկայ
գալորցական տարեշրջանին համար այժ-
մէն իսկ երկու վարժուհի պատրաստ
ունենալ, որպէս զի առ առաւել յա-
ռաջիկայ օգոստոսի 15ին ի կարին ներ-
կայ գտնուին սեպտեմբերէն սկսեալ ի-
րենց պաշտօնին կարենալ ձեռնարկելու
համար: Գեր. Ղեւոնդ Սրբազան՝ ընտ-
րելի վարժուհեաց համար պահանջած
է որ լաւ գիտնան հայերէն լեզուն,
պատմութիւն, աշխարհագրութիւն և
թուաբանութիւն: Հոգ չէ թէ ձեռա-
գործի մէջ այնչափ վարժ չը լինին:

Ընկերութիւնը երկու տարի առաջ
երկու վարժուհի զրկած էր ի կարին,
Օր. Պալլադարեանը և Օր. Զամարեա-
նը, բայց քիչ յետոյ երկուքն ալ ամուս-
նացած լինելով, տեղացիք դարձեալ
զուրկ մնացած են վարժուհիէ:

—Կեսարիոյ Առաջնորդ Գեր. Տ.
Տրդատ վարդ. Պալեան կը պատրաստը-
ւի ի մօտոյ մեկնիլ մայրաքաղաքէս՝ յիւր
պաշտօնատեղին:

ԲԱՅՈՒԻ Հայոց Մարդասիրական Ըն-
կերութիւնը՝ 1892 տարւոյ մէջ ընդ հա-
նուր մուտք ունեցեր է 107,700 բուպլի
92 կոպէկ, և ծախք՝ 53,184 բուպլի 97
կոպէկ: Ուրեմն պահեստի մնացած է
54,515 բպ. 95 կ.: Մտից աղբիւրները
եղած են բաժնեվճարք, կտակք, նուի-
րատուութիւնք, հանդէսք, տոկոս,
և այլն: Ծախքերը եղած են ուսումնա-
րանաց, գրադարանի, որդեկիրներու,
գալորցական շինութեանց և նորոգու-
թեանց համար:

Ի Ս. Է. ՋԻՄԻՍԻՆ, 1892 տարւոյ մէջ,
Մայր Աթոռոյ և Գէորգեան ճեմարանի
համար ծախուեր է 104,000 բուպլի: Իսկ
միաբանական սենեակներու շինութեան
համար ծախուեր է 37,850 բուպլի:

ՇՈՒՇԻԱՅՆԱԿ յայտնի վաճառա-
կան Պ. Թադէոս Թամիրեան 50,000
բուպլի նուիրեր է, որպէս զի մաքուր
շուր բերուի Շուշի՝ մօտաւոր աղբիւր-
ներէն:

Ի ՖՈՒՇԱՆ, ամսոյս 11 ին կարարուեր
է յուզարկաւորութիւնն՝ Ազն. Ֆէրիաթ ա-
զա Ֆէրիաթեանի հօրեղբայր Յակոբ ազա
Ֆէրիաթի, որ իւր մահկանացուն կնքած էր
ի Բալթ և մարմինն անդ փոխադրուած:
Եկեղեցւոյ մէջ կարդացուեր են երկու հա-
յերէն և մէկ ռումաներէն դամբանական-
ներ՝ դրուատող հանգուցելոյն ընտիր բա-
րեմասնութիւններն:

Շ Ա Ր

ՀԱՅ ԿԵՆՍԱԳԻՐՈՒԹԵԱՆՑ

Ժ. Կ.

ԵԱՂՈՒՊ — ԱՄԻՐԱ

Ամիրայից տարեգրութեանց մէջ իրա-
ւամբ գլխաւոր տեղ մը գրուած է Յովհան-
նէսեան Եաղուպ ամիրային:

Իրենց բարեգործութիւններով ժողովըր-
դականացեալ երկու Ամիրայներ կը յիշուին
միայն, այն է՝ այս դարուն մէջ՝ Պէզճեան
Յարութիւն Ամիրայն, անցեալ դարուն մէջ՝
Եաղուպ Ամիրայն:

Ամիրայներուն ջօշերը յերուսաղէմ ուխ-
տի կ'երթային, ոմանք՝ իրենց հետ առնե-
լով ոչ միայն իրենց ընտանիքը և զաւա-
կուները, այլ և եկեղեցական և աշխարհա-
կան գասէն ժամանակակից կարեւոր անձ-
նաւորութիւններ, և Ման-սեսի լինելով կը
վերադառնային, անմոռաց յիշատակներ
թողլով ի Սպիւմ, Տնօրինական Ս. տեղեաց
մէջ:

Արդէն կրկնակի մահսեսի եղած էր Սեղ-
րոս կամ Սեղրեսորոս Ամիրայն, և իւր յի-
շատակներովն անմահացած յերուսաղէմ:

«Մահատի» էին Ակնեցի Գարաբէհեա
Արաքսամ Ամիրայ Թերզեանց Ակնեցի մահ-
տեսի Յօհաննէան, (նահապետն՝ Երամեան
գերդաստանին) և նորին հարազատն՝ Գա-
րաբէհեա Երամ Ամիրայն:

Նոյնպէս մահատեսի էին արքունի վառ-
դապետ Առաքել Ամիրայ Տատ Զաղայեան
կամ Պեռնեց, Զերազլը Գաւաթար Ամիրայն,
Տաղէս Ամիրայն և փեսան Գրիգոր Ամիրայն,
Պալլաբանցի Յակոբ Ամիրայն, Սաքայեան
Մարտիրոս Ամիրայն, Պաղտատարեան Մար-
տիրոս Ամիրայն, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ
եկեղեցւոյ նախկին միւթեվէլի Եղիազար
Ամիրայն, Սարափար Բենեատը Մինաս Ամի-
րայն, Բինկեանցի Ղօնջակիւլեան Մարտիրոս
Ամիրայն, որ իւր քաղաքին մէջ եփրատա-
հայեաց վանքը շինեց Ս. Նիկի Մանկանց
անուանով, Համբարձումեան Յովհաննէս Ա-
միրայն, Սիմոնեան Ճանիկ Ամիրայն, որ 67
հոգիով յերուսաղէմ գացած է, ընդ որս կը
գտնուէին Օրթոդոքս աւագերէց Տէր Գա-
լուստ քահանայն և Բերայի աւագերէց Տ.
Զաքարիա քահանայն:

Մահատեսի էր Բինկեանցի Ժիթի-Օղլու
Ամիրայն (1) որ յերուսաղէմ ոչ միայն վանքին
համար լուացարան շինել տուած է, այլ և
Ս. Թորոս անուանով եկեղեցի մ'ալ շինել
տուած է կ'ըսեն: Մահատեսի էին նաեւ
Կէլիկեան Պօղոս և Յարութիւն Ամիրայն,
Երկանեան Յովհաննէս Ամիրայն, և այլք:

Իրաւ Պէզճեան Յարութիւն և Փիլիպշ-
եան Միքայէլ Ամիրայն՝ անձամբ յերուսա-

(1) Ժիթօնց կամ Ժիթեանց տունը գեո. կը
յիշուի ի Բինկեան: Այս տանը կ'ից' Ս. Պաշ-
անուանով մատուռ մը կայ:

Ժիթի-Օղլուն՝ ինչպէս գրած եմք, մեծա-
հարուստ մէքիմլի կոչուած սեղանաւորներէն
էր: Առեւտրական ընդարձակ գործեր ու-
նէր Աղբիւնուպոլսոյ և չիջակայից հետ:

Բինկեանի մէջ Ժիթի Օղլուենց տանը պէս
փառաւոր ու չքեղ տուն չկար երբեմն, սա-
կայն այժմ խարխլած է կ'ըսեն:

Ժիթի-Օղլուենց յիշատակներն՝ Մշոյ Ա.
Կարապետի վանուց և այլ մենաստաններու
մէջ ալ տեսած լինելս կը յիշեմ:

դէմ երթալու չեն բաղդաւորուած, և Մահ-տեսի Ամիրայից դասակարգին չեն վերաբերած, սակայն յերուսաղէմ՝ այնպիսի թանկագին և անմոռաց յիշատակ մը թողած են, որ ամէն օր կը յիշուին Քրիստոսի փրկարար Ս. Գերեզմանին մէջ, որով Ամիրայից ստանին մէջ՝ մահտեսիներուն գերադրականը կրնան համարուիլ:

* *

Հայ Ամիրայից պայազատական ցեղադրութիւնը չեմք փնտռել: Անոնց շատերուն ծագումն ալ անյայտ է մեզ: Միայն իմացած եմք թէ՝ Սեղբոս Ամիրային ծառայն է եղեր Նազուկ Ամիրայն, որ ինքզինքը սիրցնելով իւր տիրոջը, հետզհետէ յառաջացեր է: Սեղբոս Ամիրայն՝ վեհանձնութեամբ հաներ 1000 զուրուշ տուեր է իրեն իրրեւեղրամագլուխ՝ որպէս զի առանձին գործ ընէ:

Այս պատկառելի (հին ժամանակի համար) գումարին շնորհիւ Նազուկ Ամիրայն հետզհետէ հարստանալով, իւր սեղանաւորական սենեակը Վէլիբ Խան հաստատել է: Իսկ բնակութեանը համար՝ ամարային և ձմերային բնօրրան տուններ շինել տուած է: Զմերային ապարանն էր Ղալաթիոյ Հայ-Հոսովակական Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն բնօրրան տունը: Իսկ ամարանոցն եղած է՝ ի Պէյլիւքուրէ, Մ. Իփսիլէն գնուած Մըսըրը Վսեմ. Պօղոս պէյին ծովեղերեայ հոյակապ տունն, ինչպէս որ կալուածագրոյն մէջ յիշատակուած է: Ամառները երբեմն ալ Գուրուշէլի ծովեղերեայ տունը կ'անցընէ եղեր:

Նազուկ Ամիրայ՝ ականաւոր սեղանաւոր, այլ և պետական նշանաւոր և հարուստ զոհարարածառն էր և ժամանակին պաշտօնի միայն գտնուող գլխաւոր նախարարաց յոյժ սիրելին եղած լինելով, այլապէս մեծամեծաց առջեւ մեծ յարգ և վարկ կը վայելէր:

Նազուկ Ամիրայի ագանակներն ու նիստ ու կացը արգարեւ իշխանաւայել էր, եւ իւր տեսակին մէջ բացառիկ հանգամանք ունէր: Գլուխը կը դնէր կարմիր թաւիչ խոշոր փակեղ. չալէ վերարկու և ծանրագին զգեստներ կը հագնէր: Երբ սեղանաւորական սենեակը կամ յեկեղեցի պիտի երթնէի, սպասաւորներով չըջապատեալ՝ արարիկ բնորեւազոյն նժոյգ ձին կը նստէր, իսկ երբ չըջապատութեան և զրօսանքի ելնէր, Քօջու բուռած կառքը կը բազմէր:

Նազուկ Ամիրային գաղափարակից բարեկամք ու սիրեցեալք գլխաւորապէս երկուք էին. մին խոհեմագոյն և առաքինազարդ երեւելին Ղազար Ամիրայն⁽¹⁾ սեղանաւորն

(1) Ղազար Ամիրայն՝ առատաձեռնութեան և մարդասիրութեան մեծ համբաւ ունէր ոչ միայն մեր ազգին մէջ, այլ և բոլոր հպատակ ազգաց մէջ: Սակայն երուսաղէմայ Ս. Յակոբայ վանոց սեփականութեան խնդրոյն աղագաւ, փողերանոցի տեսուչ և միանգամայն յաջորդ եպարքոս Համիտ Համպա փաշայի սեղանաւորն եղող Ստամբուլ օլու Յունազգիին հետ գծակցելով, գործն արուեցաւ և ինքն ալ մեռաւ: Կ'աւանդուի թէ՝ Ղազար Ամիրայի կինը՝ Տիրուհի հանըմ, իւր ամուսինին գաղանի պահած երկու սնտուկ ունէր. մին ոսկով լեցուն, միւսը ագամանդով: Ոսկւոյ սնտուկը Զօպան Ամիրային աւանդ ձգած էր, որ յետ մահուան Ղազար Ամիրային՝ Տիր-

Նազուկոս Բազուկ փաշային որոյ շնորհիւ բոլոր սեղանաւորաց գլուխ կարգուած էր, և երկրորդն ի Վէլիբ Խան սեղանաւորական սենեակ սնեցող Զօպան Ամիրայն:

Ակնեցի Նազուկ Ամիրայ Յովհաննէսեանի անունն և մարդասիրական ու առատաձեռնութեան համբաւն ամենուրեք կը տարածուէր: Ժամանակակից տարեգրութեանց մէջ կը յիշուի ի մէջ այլոց թէ, Վոսիորի Եւրոպական եղբայր վրայ Քիրէճ-Պուռնի ըստած գիւղը՝ Ս. Եւփիմեայ կուսին անունով հին մենաստանի մը բեկորներուն մօտ գտնուող Լուսաղբիւրը՝ կամարաչէն նորոգած է Նազուկ Ամիրայն, ի խնդրոյ չըջակայ Յոյն բարեպաշտից: Այդ աղբիւր այժմ Այազմայի վերածուած է:

* *

Ակնեցի Մահտեսի Սեղբոս կամ Սեղբեստոս Ամիրայ երեւանեանց, որ սարափ և միանգամայն Պաղիւքեան Պաշը ալ էր, իւր զաւակներէն զտո՝ արծաթագին որդեգիր մ'ալ ունէր Մարիամ-Սուրբմէ անուամբ, որուն վրայ խանդավառանօք կը գուրգուրային Սեղբոս Ամիրային հայրը՝ Մանուէլ Աղան, և Սեղբոս Ամիրայի կողակիցն՝ Մահտեսի Արեգնազ հանըմը:

Սեղբոս Ամիրայն՝ տեսնելով իւր նախնիին ծառային՝ Նազուկ Ամիրային օր քան զօր յառաջադիմութիւնը, ուղեց կնութեան տալ նմա՝ այդ հոգեզաւակ աղջիկն որ ոչ միայն Ֆրիդագուպէ գեղեցիկ էր, այլ և հոգեկան գեղեցիկութիւններով ալ օժտուալ էր:

Նազուկ Ամիրա՝ իւր ամուսնութենէն յետոյ, աւելի սիրելի դարձաւ յաջո ներքինապետին, և Սիւլէյման անունով երեւելի Իսլամի մը, որոց շնորհիւ մեծամեծ առեւտուրներ ընելով՝ ահագին հարստութեան տէր եղաւ, և 1000 զուրշի նախկին դրամագլուխը բերապատկուեցաւ:

Եւ երբ Նազուկ Ամիրա հարստութեան ու փառասիրութեան գաղաթնակէտն հասաւ, թէ և չուզէր իւր բարերար և հայրապատիւ Ամիրային սատարել և օգնել, սակայն միշտ առիթ կը փնտռէր՝ իւր բարեպաշտութենէն թէ փառասիրութենէն՝ այլոց բարիք գործելու: Եւ այս ընթացիք՝ արգարեւ քանի՜ քանի՜ ընկեցիկներ՝ բարձր վիճակներու վերածած, և սիրելի հանդիսացած է շատերուն:

Նազուկ Ամիրայն՝ Նալեան Յակոբ Պատրիարքին հետ ալ շատ մտերմութիւն և յարաբերութիւն ունէր, երբ Նորին Սրբազնութիւնը ի Պոլիս նախապէս ութ տարի և երկու ամիս Պատրիարքութիւն բրաւ: Եւ երբ Նալեան 1749 ին, Գրիգոր Շղթայակի մահուանէն յետոյ, երուսաղէմայ առժամանակեայ Պատրիարք ընտրուեցաւ հաճութեամբ Ազգին, նոյն ժամանակի ազգայնոց ոմանց հակառակութիւնը բառնալու համար ընդունեց այդ պաշտօնը, Պատրիարքական Պէրաթին ստացաւ Նազուկ Ամիրայի բարեխօսութեամբ: Այդ Պէրաթ որ կը կրէ 1174 (1749) թուականն, պահուած է երուսաղէմայ թանգարանին մէջ, ինչպէս նաև ուրիշ թանկագին կայսերական հրովարտականք:

Նալեան Յակոբ Պատրիարք՝ Պոլսէն հետը նոյն վերադարձուց: Իսկ ագամանդով լի սնտուկն՝ Շնորհք անունով մի Հայու վրստահացած էր, որ յետ մահուան Ղազար Ամիրային, ուրացաւ այդ աւանդն, և չվերադարձուց:

տարած է յերուսաղէմ Ս. Լուսաւորչայ մասունքը՝ որ Կոլոտ Յովհաննէս Պատրիարքէն իւր աշակերտին յիշատակ մնացած էր: Այս Լուսաւորչեան Ս. Նշխարէն մեծ կտոր մը արծաթապատ սուփի մը մէջ ամփոփուելով պահուած է ի Ս. Աթոռն, իսկ Լուսաւորչեան Մասունքէն կտոր մը Ս. Մակարայ գերեզմանին մէջ ամփոփուելով ի յիշատակ Աստուածաւէր Նազուկ Աղայի, այդ տեղւոյն անունը՝ «Սեպուհ լեառն» յորջորջած է Նալեան Յակոբ Պատրիարք, և Նազուկ Ամիրային շինել տուած այդ մատրան հիւսիսային սեղանին վրայ՝ Ամիրային անունն ևս քանդակուած է յանգաւոր արձանագրով:

«Նազուկ Աղային Փրկչին ծառայ.

Շինեաց զտապան Ս. Մակարայ.

Լուսաւորչին և մասը աստ.

Բարեխօսել միշտ պատրաստ,

Յամի Տեառն 1751

Եւ Հայոց թվին ՌԲԾ.

Ի Պատրիարքութեան Յակոբայ:»

* *

Ինչպէս գրեցինք, Յովհաննէսեան Ակնեցի Նազուկ Ամիրայն Նալեանի օրով ամենէն աւելի փայլուն վիճակն ունէր, որով միշտ կ'օգնէր Նորին Սրբազնութեան, թէ՛ ի Պոլիս և թէ՛ յերուսաղէմ գտնուած ժամանակ:

Նալեան Պատրիարք՝ վառն մտերմութեան, զԱմիրայն Նազուկ հանդերձ ընտանեօք շարունակ կը հրաւիրէր յերուսաղէմ, այնպիսի գեղեցիկագրութեամբ և ազգու յորդորանօք, յորս կ'անուանէ զԱմիրայն՝ ինք Յովսէփ գեղեցիկ ժամանակին եւ երկուք Զօրապետ սահաւաճէն:

Արքունի վաճառապետ լինելով Նազուկ Ամիրայն՝ բարձրագոյն հրաման խնդրեց յերուսաղէմ երթալու, որ անմիջապէս շնորհուեցաւ: Կ'աւանդուի թէ Ամիրայն իւր սակներով լի եօթն սնտուկն իրրեւ աւանդ յանձնեց աղօթամատոյցի մը՝ երուսաղէմէն վերադարձին ստանալու պայմանաւ, բայց հազիւ երուսաղէմէն դարձած էր՝ մեռնելով, աղօթամատոյցն իւրացուց յիշեալ գումարն և դարձաւ ժամանակին մեծագոյն հարուստներէն մին:

Նազուկ Ամիրայն՝ ընտանեօք և պարտաւայելք յերուսաղէմ երթալով, մեծաքանակ և բազմատեսակ ընծաներ և եկեղեցական զգեստներ կը տանի հետը, որոնցմէ Ս. Յակոբայ տաճարին նուիրուածներն մանրամասնօրէն յիշատակուած են պղնձեայ տախտակի մը վրայ:

Նազուկ Ամիրա արդարեւ մեծ եւ փառաւոր ընդունելութիւն գտաւ յերուսաղէմ, ամէն աղջաց ներկայացուցիչներուն կողմանէ:

Նազուկ Ամիրայ առատօրէն տարապատ նուիրելէ զտո, Ս. Յարութեան տաճարին դուռը բանալ կուտայ՝ ըստ սովորութեան, և յատուկ Ս. Պատարագ մատուցանել կուտայ Նալեան Յակոբ Պատրիարքին: Ուրոյն ուրոյն պարգէներ կը բաշխէ ընդհանուր միաբանոց, և ողորմութիւններ կը շնորհէ տեղւոյն կարօտեցողաց արտի, թէ՛ Ս. Աթոռոյն և թէ՛ Տնօրինական Ս. Տեղեայ համար հետեւեալ թանկագին քնուէրները ըրած է ի յաւերժական յիշատակ իւր եւ ազգատոհմին:

Ս. Յակոբայ տաճարին մէջ կախուելու

Համար 56 օխանոց արծաթեայ ջահ մը, և ութ կանթեղներ, Աւագ խորանին տեղ- նադործ ոսկեթել մեծ վարագոյր մը, 2 մետաքսագործ գոգնոց, իւրարեւոյց շուր- ջառ մը, Ստոֆա վարագոյր մը Ս. գլխա- գիրին, և սրմոցը համար արծաթեայ չըջա- նակաւ և վանդակաւն սքանչելի պատկեր- ներ, Արծաթ կանթեղ մը Ս. Մակարայ մատրան համար, Ս. Էջմիածնի խորանին թաւազործ ոսկեհուս վարագոյր, Տնաե- սասան պղինձ ծորակ մը, վանքին երկաթ- եայ արտաքին մեծ գուռը, Ս. Գերեզմա- նին վրայ՝ 600 արամնոց ոսկի կանդեղ մը, շուրջառ մը, սաղաւարտ մը, վահան մը և երեք շապիկ, Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ չիթ վարագոյր մը և տիպայ գոգնոց մը, Ս. Թորոս եկեղեցւոյն՝ ոսկեզօծ արծաթ սկիւն մը և գլխայ գոգնոց մը, Ս. Հրեշ- տակապետ եկեղեցւոյ՝ տիպայ երկու գոգ- նոց և լէն չիթ վարագոյր, և երկու քարա- կոփ աշտանակներ, Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն տիպայ գոգնոց մը, գոյգ մը քարեայ աշ- տանակ, Ս. Աստուածածնայ գերեզմանին համար՝ տիպայ գոգնոց մը, սաղաւարտ մը, վարչամակ մը և երեք շապիկ, Ս. Ծննդ- եան եկեղեցւոյն՝ շուրջառ մը, սաղաւարտ մը, վարչամակ մը, չորս շապիկ, մի լէն չիթ վարագոյր, ի Ռէմէ Ս. Գէորգ եկեղեց- ւոյն՝ շուրջառ մը, սաղաւարտ մը, վարչա- մակ մը, փորութար մը, երեք շապիկ, ար- ծաթ բուրվառ մը, Յոսպիկ Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյն՝ շուրջառ մը, սաղաւարտ մը, վարչամակ մը, փորութար մը, չորս շապիկ, և մէկ լէն չիթ վարագոյր:

Մեծահարուստ Ամիրայն յերուսաղէմ յի- շտակ թողած է կ'ըսուի՝ միակուր սաթէ գեղեցիկ և հազուադէպ գաւազանն, և ուրիշ ծանրագին և ոսկեհուս շուրջառներ ալ: Ասանցմէ զատ, ի յիշատակ իւր ուխտա- գնացութեան, Ս. Յակոբայ վանուց մէջ 40ի մօտ ջրամբարներ շինել կուտայ, Ս. Յա- կոբեան միաբանութեան սարին տասերկու ամիս շարունակաբար անուշ ջուր մատա- կարարելու համար: Ս. Մակարայ մատուռն ալ վերանորոգած է կ'ըսուի, ինչպէս և Ն- րուսաղիմայ վանուց մէջ՝ 40-50 սենեակնե- րով թաղ մը շինել տուած է, որ Նաղուպին թաղը կը կոչուի:

Իսկ Նաղուպ Ամիրայն Մարիամ-Սողովմէ բարեպաշտուհի տիկինը՝ իւր ուխտագնա- ցութեան յիշատակը մշանջեւաւորելու հա- մար՝ Ս. Յարութեան տաճարին կանանց վերնատունն շինել տուած է, նուիրելով միանգամայն Ս. Յարութեան՝ երկու տի- պայ գոգնոց, մէկ չիթ լէն վարագոյր և խաչեղութեան պատկեր մը՝ քանդակագործ և ոսկեզօծ չըջանակաւ:

Սոյն բոլոր նուիրատուութեանց թուա- կանն է, 1751: (Շարունակելի)

Ա. Յ. ԱՅՎԱՋԵԱՆ

ՀՈՂԸ ԵՒ ՀՈՂԱԳՈՐԾԸ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳԻ

Մաքս ամսոյ համար

Մարտը տարւոյն ամենէն անհաստատ, և կամ ինչպէս որ սովոր եմք ըսել, ամենէն խենթ ամիսն է: Երբեք պէտք չէ վստահիլ

անոր, երբ նոյն խի պարզ և պայծառ օդ կ'ընէ. որովհետեւ, օրէ մը միւսն, հովի յանկարծական հոսանք մը, ամպերու ան- միջական կուտակում մը կրնայ խիոյն խան- գարել այդ պայծառութիւնը: Մինչեւ խի եթէ պատահի որ թիթեռնիկը ծաղկանց պարտիզին մէջ երեւի և կամ մեկու ծիծեռ- նակ մը գայ, բերելով իւր հետ գարնային դեղիւնն, դարձեալ պէտք չէ վստահիլ գե- ղեցիկ օրերու այդ բարենշան նախակարա- պետներուն, վերջապէս, Մարտի մէջ, ձեր պարտիզին համար, պայծառ օրերէ աւելի գէշ օրեր սպասեցէք:

Այս ամսոյ մէջ պէտք է աւարտել հեր- կումն և թաղել այն ազգերը որք տարւոյն առաջին երկու ամիսներուն մէջ հողին ե- րեսը փուռած են: Եթէ օդը շուտ ցուրտ ընէ, բոյսերը և մատաղ տունկերը պէտք է ծածկել փաթով (խաւս) մը: Այս եղա- նակին մէջ բոյսերու ամենէն մեծ թշնամին որդն է և պէտք է հալածել զայն ամէն տեղ, Տրմուխն և քաղահանն ալ պէտք չէ ձեռքէ ձգել այս ամսոյ մէջ, գէշ խոտերն մէկդի առնելու համար:

Այս ամսոյ մէջ կարեւոր է նաեւ երկու բան. Ա. խորունկ չթաղել և է հոնա, որ չլինի թէ մի նոյնրաի աղբեցութենէն զուրկ մնալով ոչնչանան: Բ. մինչեւ որ հողը չոր և լաւ վիճակի մը մէջ գտնուի, յետաձգել սերմնացանն:

Բանջարեղիւնաց պարսէգ. — Առանց ու- շացնելու՝ անկէլ ոլուն, բակայ, լուրիա, ազառքեղ և ձմրան սոխ՝ կլոր և խոշոր արմատ կապով տեսակէն. այս սոխերն պէտք են անկուրի առ նուազն ութ կամ տասն մատ իրարմէ հեռի, որպէս զի կարե- նան օդոյ աղբեցութենէն օգտուի: Սոխե- րը անկուրէլ յետոյ՝ եթէ հողին երկայնու- թեանը տախտակ մը ձգուի և վրայէն քալ- ուի, օգտակար կը լինի. որովհետեւ երբ այս կերպով հողին տակ սեղմուին, թէ՛ լաւ արմատ կը բռնեն և թէ՛ շուտ կը ծլին: Բանջարեղններն թոշուններէ և խուրդ- ներէ պատասպարելու համար՝ օգտակար է ծածկել զանոնք չոճիի և նման ծառերու կանանչ տերեւներով: Այն ամէն բանջա- րեղններն որք փետրուարի մէջ չեն սըն- կուած, (կարոս, սոխալին, անանուխ, կո- տեմ, սամիթ, եգիպտացորեն, գետնախն- ձոր, ոսպ, տըկուղ (պլոյրիւնէ), և լն.) ապահովապէս կրնան ցանուիլ և անկուրի այս ամսոյ մէջ, Գարին և ցորենն եթէ չա- փէն աւելի աճած են, կրնան մանգաղով կտրուել, որով իրենց արմատներն աւելի կ'ուժովան: Այս ամսոյ մէջ երկրորդ ան- գամ սպաննախ, կարմիր բոզի և աղցան կրնան ցանուիլ: Հազարի հոնանն ալ կրնայ ցանուիլ ցուրտ տեղեր: Կ. Պոլսոյ և չըջա- կայից մէջ, ուր՝ բաղդատմամբ ուրիշ տե- ղերու՝ կլիմայն աւելի բարեխառն է, վե- րայիշեալ հոնանն եթէ ցանուի, չկրնար ար- դիւնաւոր լինիլ. արեգակն ջերմութեան աղբեցութեան տակ նորէն հոնաի կը դառ- նայ, վրան ծիւռնեցող բաղադը (փաքա- քէս) եթէ հողին տակ թաղուի, շուտով կը ծլի, կանխաւ անկուած ոլուններն որչափ մեծնան, նոյն համեմատութեամբ պէտք է արմատներն հողով ծածկել և անոնց քով մէկ մէկ նեցուկ-փայտ դնել:

Շառաւստան: — Հազարի, թութի, դափնիի տունկերը, ուռնիին (սէօլիւս),

կաղամախին (զալաֆ) և բոլոր ուշ տերեւ հանող ծառերն, եթէ մինչեւ ցարդ չեն տնկուած, այս ամսոյ սկիզբները տնկուելու են: Տունկերն և ծառերն, որպէս զի լաւ արմատ բռնեն, պէտք է խորապէս թաղել հողին մէջ: Դեղձի, ծիրանոյ և տան- ձենոյ տեսակներ կան, որք այս ամսոյ մէջ կը ծաղկին, ուստի անոնց բացած ծաղիկ- ներն՝ զօրաւոր և ցուրտ հովերու գէժ պաշտ- պանելու համար, պէտք է մայրի (չամ ա- ղանը) ճիւղերով ծածկուին. ուշադրութիւն ընել հարկ է սակայն որ ծաղիկներն բոլո- րովին չուքի տակ չմնան: Այս ամսոյ մէջ վերջացնելու է պաղատու ծառերու յապա- ւումն:

Ծաղկանց պարսէգ. — Մեխակի հոնա, թաւնջակի արմատներ, պատատուկ (սաւ- մաւրֆ), հնգաթերթի մանուշակի հոնա՝ երկրորդ անգամ ցանուող տեսակէն, գրլի- նածաղիկ (հէզաւէն), արեւածաղիկ, քա- ռանաթերթի շահարակ, լուլէլիա, աղաւ- նիճ (միւնէ չիչէլի) և Մայիսի պարտէզը գե- ղեցիկացնող բոլոր ծաղիկներն կրնան ցան- ուիլ և տնկուիլ:

Յ. Մ. ԱՋՆԱԿՈՐԵԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

Ամէն բարեկամ ընտանեաց մէջ պէտք է գտնուի փոքր պաշար մը դեղերու որք օգ- տակար կրնան լինիլ, առանց բժշկի դե- ղագրին պէտք զգացուելու:

Ահա՛ այն դեղերն յորոց կը բաղկանայ ընտանեկան դեղարան մը.

Բուսական բուսեղիք. թէյ, թմրի (օխլայ- մուր), նարնջենոյ տերեւ, տուզա (կիւլ- խաթէմ), գարի, սէզ (այրգ օրբու), թանթրուենի (միւրվէր), երիցուկ (փափա- սիա):

Դուրեւն գործածուելիք դեղեր. ձեւած մանանուխ (հաւսալ), ձեւած կտուտ (էլ- քէն օխլումու), պաղլեղ (սալ), eau blanche (կամ extrait de Saturne), alcool comphré, alcali, teinture d'arnica, eau sédative, laudanum, sinapismes Rigolot, huile de camomille comphrée, diachylum (կամ spa- radrap, կամ taffetas d'Angleterre):

Ներսէն գործածուելիք դեղեր, eau de mélisse, eau de fleurs d'oranger, éther sul- furique, têtes de pavot (խաչխաչ), ipé- cacuanha, miel rosat:

Ահա այն գլխաւոր պարագայներն յորս պէտք կը լինի դործածել այս զանազան դեղերն:

Անմարտդութիւն, մարտդութեան դժուա- րութիւն, — Մէկ կամ քանի մը գաւաթ թե- թե թէյ, եթէ խիթք (սանքր) սաստիկ են, հիւանդին փորը պէտք է տաքցնել տաք լաթով, չիւլով: Կարեւոր է լուծողական չաւնել առանց բժիշկին խորհուրդին, ո- րովհետեւ պէտք չեղած ատեն առնուած լուծողական մը շատ վտանգաւոր կրնայ լի- նիլ: Մնաց որ տարիքին, կազմուածքին և նոյն խի եղանակին համեմատ լուծողականը կը փոխուին, և բժիշկը կարող է միմիայն՝ այս մասին պէտք եղածը անորինել:

Փողացաւ. — Կոկորդի բորբոքումէն յառաջ եկած ամէն տեսակ հիւանդութեանց հա- մար՝ բժիշկին գալէն առաջ կարելի է դոր- ծածել հետեւեալ դեղերը. ոտքերը ջուրը դնել՝ ջուրին հետ խառնելով աղ կամ մո-

խիր, տաք ըմպելիներ խմել: Հիւանդին կոկորդը քննելու է՝ լեզուին վրայ գգալի մը կոթով կոխելով, եթէ գորշագոյն կամ սպիտակորակ բիծեր տեսնուին, պզտիկ վրձինով մը հիւանդին կոկորդին վարի կողմը լեմոնի քամուքով ստէպ լուալու է, բայց անմիջապէս բժիշկին ալ կանչելու է:

Կարկամութիւնի օսանոսի. — Ստամոքսին վրայ տաք լաթ դնել huile de camomille camphrée ով չփել: Հիւանդին խմցնել չաքարի ջուրի մէջ քանի մը կաթիլ ether: Այս պարագաներուն մէջ eau de mélisse ալ շատ կը գործածուի:

Հարբուղի. — Երեկոյին տաք ըմպելի մը խմել, աւելի ազէկ անկողնոյն մէջ: Այդ ըմպելին սիտի լինի հաւկթի դեղնուցով կաթ, թանթրուենի, մէկ խօսքով որ և է ըմպելի որ յարմար է քրտնցնելու: Եթէ հիւանդին սիրք գոցուի, ինչպէս կ'ըսեն ռամկորէն, կուրծքին վրայ sinapisme Rigollot մը փակցնելու է, և ձգելու է քանի մը վայրկեան որ ցնցուղներուն բորբոքումը իրեն քաշէ: — Հազի համար կրնայ գործածուիլ 30 կրամ արաբական խժէ, 100 կրամ վանաշաքարէ (նէպաք օէֆէրի) և խաշխաշէ բազկացեալ ըմպելի մը: Այս ամենը եփելու է կէս լիտր ջուրի մէջ այնչափ որ կէսը մնայ, յետոյ բարակ քիւլպէնէ մը անցունելու է և ամէն երեկոյ երկու գգալ տալու է հիւանդին:

Դիլու ցաւ. — Քիչ անգամ գլխու ցաւը ուրոյն հիւանդութիւն մ'է. գլխու ցաւը ընդհանրապէս նշանն է մարմնոյն ուրիշ մէկ մասին մէջ գտնուող հիւանդութեան մը: Ամէն տեսիլի հետ գլխու ցաւ կ'ըլլայ: Գլխացաւը կրնայ յառաջ գալ նաև դժուարամարտութենէ: Տաք ըմպելիք, ոտքերը ջուրը դնելը, մանանիոյ ծեփելիք (sinapisme) ազէկ են գլխու ցաւի: Կէս գլխու ցաւի համար կը գործածեն eau sédative, որով լաթը կը թրջեն և կը դնեն ճակտին վրայ: Հանգիստ և մութ տեղ պառկիլն ալ լաւ է:

Ճմլումն. — Երբ մարմնոյն մէկ կողմը ճգմուի, ցրախառն քէնրիւն s'առնիփօի մէջ լաթ թրջելու և ցաւած տեղին վրայ դնելու է:

Կսրուածք. — Վէրքը լուալ: Երկու եզրերը մօտեցնել, վրան կտոր մը եախք դնել, ազէկ մը կապել: Եթէ արիւն կուգայ, քիչ մը բէրքիւնիւն ք Թէն գործածել:

Քրէն արիւն գալ. — Կարելի եղածին չափ ազէկ կերպով անգունքը խփել: Գլուխը ետ տանիլ և ճակտին վրայ պաղ ջուրով լաթ դնել:

(Թարգմ.) Յ. Թ. Հ.

ԱՅՐԻ ԿԱՆԱՅՐ Ի ՀՆԴԻԿՍ

Հնդկաստանի կրակապաշտներու մէջ հին սովորութիւնն է, որ օրէնք մը կայ, որ երբ կին մը այրի մնայ՝ որչափ մանկամարդ և որչափ գեղանի ալ լինի, չկրնար վերստին ամուսնանալ. չկրնար նաև այնուհետեւ կուրծքի ու վարդարուն հաղուիլ, օրը անգամ մը միայն պէտք է հաց ուտէ, ամիսը երկու անգամ ալ պարտաւոր է ծով պահել: Այս ծովապահութիւնը 24 ժամ կը տեւէ և այս միջոցին ներքին չէ երբէք իրեն՝ պատառ մը հաց և կամ կաթիլ մը ջուր առնուլ իւր

բերանը: Սակայն երբ օգը այն աստիճան տաք է որ մարդկային մարմինն անկարող է ստիպել ջերմութեան և ծարաւի, օրէնքը կ'արտօնէ՝ գէթ մահուանէ զերծ պահելու համար զնա՝ քանի մը կաթիլ ջուր սրսկել նորա երեսն ի վար:

Այրի կանայք ստիպուած են միշտ իրենց արանց ժառանգորդներու իշխանութեան ներքեւ մնալ. եթէ երբեք այրի մը չուզէ հնազանդիլ այս օրէնքի, խնդրն անէն կը վաճառուի, և ալ անկէ վերջ փողոցները թափառելէ զատ բան մը չկրնար ընել:

Մէփօրի մէջ 4000 և Կալկիւդայի մէջ 5500 այրի կ'ընեն կան:

Հնդկաստանի կրակապաշտ այս ցեղին մէջ այրի մնալը, դատապարտուիլ է ամէն տեսակ տանջանաց. պարզապէս աշխարհի վրայ դժոխք մտնել ըսել է: Ասոր համար հոն կ'ընեն մահա (այրի) ըսելը մեծ նախադէպը կը սեպուի:

Ի՞նչ է պատճառ որ այրի կ'ընեն այսքան անտանելի նեղութեանց կ'ենթարկուին: Հնդկիք կ'առարկեն թէ՝ « Եթէ կանայք՝ յետ արանց մահուան՝ ազատ լինին վերստին ամուսնանալու և կամ անպատիժ մնան, այն տանն օրորովին անհոգ կը լինին իրենց ամուսիններու կենաց նկատմամբ. պատճառ կուտան նոցա մահուան » Ուրեմն, այս օրինաց հետեւանօք, կանայք կ'ստիպուին՝ իրենց առողջութենէն աւելի՝ հոգ տանիլ իրենց ամուսնոց առողջութեան, խնամով հսկել նոցա վրայ, և միշտ անոնց հանգըստութիւնը մտածել:

Մէփօրի մէջ իրենց ամուսնոց ժառանգորդներու կողմանէ լքեալ այրի կանանց համար սրբանոց մը կայ. նման չէնք մ'ալ անցեալ տարի շինել տրուած է ձեռամբ Անգլիացի մեծահարուստ, դեռտի և գեղանի օրիորդի մը որ միմիայն նոյն նպատակի համար գնացած է մինչեւ ի Հնդկաստան:

ՅՈՎ. Մ. ԱԶՆԱԻՐԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամերիկայի մէջ ահուելի արկած մը տեղի ունեցեր է անցեալ շաբթու: Սոսկալի մերքիկ մը աւազակներ է թշնէսի նահանգին Մէմփիս քաղաքն: Միտիսիքի գետին հովտին մէջ Քլիվլենտ քաղաքը գրեթէ բոլորովին կորած է: Ահեղ փոթորիկ մը կը շարունակէ աւազակել Ուիսքոնսոն նահանգը: Նիւ-Յորքի հետ ամէն հաղորդակցութիւն ընդհատուած է: Քոլումբիոյ նահանգին մէջ, Բորաեանի մօտ Քրուիպոմ լեւն աներեւոյթ եզեր է. քանի մը օրէ ի վեր ստորերկրեայ աղմուկներ կը լսուէին. նախ և առաջ լեւան ամէն կողմը մեծ խռոսներ ու ձեղքեր բացուեր են, յետոյ լեւը փլեր է. այն ժամանակ ահագին քանակութեամբ հող բուռն զօրութեամբ օդին մէջ բարձրանալով, ահագնազորդ շառաչմամբ վար ինկեր, և գետերուն ընթացքը փոխելով՝ ողողումներ պատճառեւ է: Մարդու կորուստը նուազ են, բայց արջառաց և դուռառաց կորուստը խիստ մեծ է:

— Ի Հոնոլ, Բիթլիներն յետ քննութեան հաստատեցին թէ Պապին Բիթլիք բնական մահուամբ մեռած է:

— Ի Սենեկալ, Քրանտական սպայ մը Կամպի գետին եզրը անգլիական հողի մը

վրայէն անգլ. դրօշը վերցուց: Անգլ. մարտանաւ մը գետն ի վեր ելաւ:

— Ի Բարիզ, Պ. Ժիւլ Ֆէռի տեղ Եւրալոյտի տեսնապետ ընտրուեցաւ Պ. Շալմէլ-Լաքուա, չափաւոր հանրապետական, երբեմն արտաքին գործոց նախարար, որ անցեալ հինգշաբթի ալ Ակադեմիոյ անդամ ընտրուած էր: Չափաւոր հանրապետականը շատ գոհ են:

— Ֆրանսական Սուսմէ կը հեռագրուի թէ, Քոնպ գնդապետի արշաւախումբը նուաճած է Սամուրի հրոսակներն որը ամրացած էին: Սամուրիներու իշխանը առանձին մնալով՝ փախեր է: Ֆրանսացիք շատ աւար առեր են: Պ. Մէդրի արշաւախումբն ալ Նիկէրի բերանն հասած է՝ դաշնագրեր կնքելէ ետեւ քնիկ իշխաններու հետ:

— Պրագիլոյ կեդրոնական կառավարութեան զօրքերն յաղթեւ են Ռիօ-Կրանտի ապստամբներուն ի Պրաեա:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Հրաքիսային ժայթմանց օրանք. — Պ. Չանթէր հրաքիսային ժայթքմանց ժամանակաց վրայ իւր ըրած հետադրուութիւններէն հետաքրքրաշարժ հաշիւ մը յառաջ կը բերէ: 92 յուլիս 26ին Սանկուէր կղզին անհետացաւ հրաբուխի մը պատճառաւ: Քրաքօթայինը ևս 1883 օգոստոս 28 ի պատահեցաւ. այս երկու ժայթքմանց միջոցն է 3550.2 օր. 282 արեգակնային շրջանք ևս, իւրաքանչիւրը 12.5935 օրէն կուտան 3550.4 օր. հետեւաբար այս երկու մեծ ժայթմանք պատահած են ճշգրտէս 282 արեգակնային կէս թաւալման ժամանակամիջոցի մէջ: Վերոյիշեալ կղզին 1852 մարտ 2 ին ևս մեծապէս վրնասուեցաւ. վերջին և այս ժայթքմանց միջոցն է 13164.6 օր. 1045 արեգակնային շրջանք ևս կ'ընեն 13167 օր. հետեւաբար ժայթքումը 1045 արեգակնային կէս թաւալումէն վերջ պատահած է: Ետնայի ժայթքումը սկսաւ 92 յուլիս 8-9 ի գիշերը, Սանկուէրէն 12 օր վերջ, այսինքն արեգակնային թուալումէ մը վերջ: — Կը կարծէք որ այս ամենը պատահական զուգադիպութիւնք լինին:

Ձիերուն պայտեր. — Ձիերն ևս կը մասնակցին այն օգուտներուն զորս զիտական յառաջդիմութիւնք կը շնորհեն մեզ. եղած են փորձեր ձիերը ալիւմինիումով պայտելու համար, և լուազոյն յաջողած է. թէև ալիւմինեօմ երկաթէն սուղ մետաղ մ'է, սակայն ա՛յնչափ առաւելութիւններ ցուցուցած է ձիերուն ոտքին տակ խի:

Հարքերու հրէք. — Մարշի (Ֆրանսա) բնակիչներէն մէկուն կողմէ այլանդակ հորթ մը կը ծնի. կենդանի ձիու մը սրունքն ու ոտքերն ունէր, փղի մը խորդուբորդ մորթը, կապիկի գլուխը և խողի մը փողածեւ պոչն: Թէև այս ճիւղալ յարմար գնով մը ծախու ալիս առնուէր, սակայն իւր ծննդեան չորրորդ օրը կը մեռնի:

Ոգելից ուսելիք. — Կը հասկնայինք թէ ի՞նչ կը նշանակէ ոգելից ըմպելի, և սակայն երկրադործական տեսուչ մը իւր նոր մի գիւտով կ'ըսէ մեզ թէ, ոգելից հաց և ուտելիք ևս պիտի կրնամք ունենալ: Այդ անձ հաճարի մի տեսակ սունկ գտած է որ հացի մէջ գործածուելով, գինովութեան կատարեալ թմրութիւն մը կրնայ պատճառել. ազդեցութիւնը վայրկեանական է և

գործութիւնն այնքան մեծ որ կրնայ բո-
ժորով խառն ապսխրի հետ մրցել:

Անասնիկի մը ցուկը. — Վերջերս ի
Ֆրանսա գտնուած է քարացած ֆիթօն-
մորֆի մը միայն ցուկը որ 10 մեթր եր-
կայնութիւն ունէր. առջեւի տկանները
կոնաձև են, ներքին երեսին վրայ կո-
րընթարդ և արտաքին երեսին վրայ հարթ.
միւս տկայք կարող տկայք են՝ կոմսակի
ճնշուած: Արդեօք այս այն ծովային օձն է
զոր հիները կ'երեւակայէին:

Թղթեայ ժամացոյց. — Միւնիխի ճար-
տար ժամացուցագործ մը շինած և ի տես
հասարակութեան դրած է ժամացոյց մը ո-
րուն բոլոր մասերը թղթէ շինուած են.
ծանրութիւնն է 200 կրամ. այս ժամացոյց
արգէն տասը տարիներէ ի վեր կատարեալ-
պէս կը գործէ եղեր: Այս եղական ժամա-
ցոյց աշխարհի մէջ թերեւս առաջին ան-
գամ լինելով շինուած է:

Զմբան որոնումը. — Ուսեալ կամ տգէտ,
ամէն ոք գիտէ թէ մեր երկրացի մէջ ձմեռը
որոտում լուծած բան չէ. և սակայն, Դեկ-
տեմբեր 27ին, կիրակի օրը երեկոյեան պա-
հուն, Այնթապ քաղքին բոլոր բնակիչք,
տեսան և լսեցին որոտման ահաւելի ձայնն
և փայլակայ շրջուցիչ ճառագայթն. յոր-
դառաւ անձրեւ մ'եւս կը տեղար անդա-
դար: Այս օգետեւոյթ բնականաբար վե-
րադրելի է այն մեղմ եղանակին որ կը տի-
րէ: քաղքին ձերերը կը յիշեն թէ ասիէ իրը
55-60 տարի յառաջ, երբ Եգիպտոսի Իպ-
րահիմ փաշան այս կողմեր եկած է, ձմեռ
մ'եւս այսպէս պատահեր է:

Լուսնայ 67 խառնարանաց վրայ գի-
տուն աստղագիտի մը՝ Պ. Փիքէրիւնիի՝
կատարած գննութիւնք կը ցուցնեն թէ բա-
ւական նշանակելի փոփոխութիւնք պատա-
հած են անոնց վրայ՝ բազմաամսու հին
գննութեանց: Պ. Փիքէրիւնի այս երեւութիւն
կը հետեւցնէ թէ լուսնոյ հրարուղիք տա-
կաւին բոլորովին մարած չեն: Որչափ որ ալ
ստույգ լինին այս գննութիւնք, խնդիրը միշտ
տարակուսի ներքեւ կը մնայ. զայս կրնան
հաստատել միայն աստղային բազմաթիւ
գննութիւնք:

Թանկագին մետաղներ. — Կը սխալինք
եթէ կարծենք թէ հազուագիւտ և թան-
կագին մետաղը ոսկին է: Վանաքիում, որ
բոլոր ծանօթ մետաղաց ամենահազուագիւ-
տն է, քիմիկոսներ կ'արժէ 120,000 Ֆր. Լի-
թիում՝ որ ծանօթ մետաղաց ամենաթեթե-
ւուն է, քիմիկոսներ կ'արժէ 15,000 Ֆր. Բո-
քսիում քիմիկոսներ 26,000 Ֆր. Փալասիումի
քիմիկոսներ 15,500 Ֆր. Իրիսիումի քիմիկոսներ
12,000 Ֆր.: Ասանցմէ վերջն է որ կարգը
պիտի դայ խեղճ ոսկոյն, որուն քիմիկոսներ
հազիւ կ'արժէ 3640 Ֆր., արծաթինը՝ 219
Ֆր.: Վերջինիւն թանկագին մետաղը այն
տեսակ նիւթերէն չեն որք հազուագիւտ և
միանգամայն անպէտ են. իւրաքանչիւրը
ճարտարարուեստից մէջ իրենց գործածու-
թիւնն ունին:

Գիտական գրասանք. — Երեւոյթներէն
չատերը երբ չը քննուին, կը խաբեն զմեզ.
մեղմէ շատեր կը կարծեն թէ երբ բերանը
վար դարձած չիլէ մը հեղուկը հոսի, նախ
չիլին բերնին մօտ եղած մասը կը հոսի և
յատակին մօտ եղած մասը՝ ամենավերջը.
սակայն իրողութիւնը հակառակն է: Զայս
փորձելու համար առնուիք չիլ մը, և զայն
3 տարբեր գոյներով ներկուած աւազով լե-
ցնենք, զորօրինակ կապոյտ, դեղին և
կարմիր. չիլին յատակը դնենք կապոյտ ա-
ւազէն, և սուր չիլին միջին մասը դեղին
աւազէն խառ մը, և վերջապէս կարմիր ա-
ւազէն մինչեւ չիլին բերանը, ուղղորու-
թիւն ընելով որ վերջին կարմիր աւազի խա-
ւը չիլին վզին հետ նոյն հաւասար ուղղու-

թեամբ դրուած լինի. չիլին բերանը ձեռ-
քով գոցելով, արագ շարժմամբ մը չիլը
գլխովայր դարձնենք և չիլին բերնէն մեր
ձեռքը քաշենք, յայնժամ պիտի տեսնենք
որ նախ մի քիչ աւազի կարմիր խաւէն, մի
քիչ դեղին խաւէն պիտի վար թափի, յե-
տոյ բոլոր կապոյտ խաւը, բոլոր դեղին ա-
ւազը և ամենավերջը կարմիր աւազի խաւը:
ԱՅՆԹԱՊ ԹԱՅՈՒՆ ԳԻՏԵՆԵՒԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատգոնաբաշխութիւնք. — Ինչօրի նախ-
կին գայմագամ Իպրահիմ Հիւրի Էֆէնտի
Ատանայի Բաեսա դաւառին գայմագամ,
Ազգէ Հիւսարի նախորդ գայմագամ Իսմայիլ
Ֆէվիլի պէյ՝ Ատանայի Բաշկիյէ գաւառա-
կին գայմագամ անուանեցաւ:

Աստիւնաւ. — Պրուսայի Էվգաֆի հաշ-
ուակալ Սիւլէյման պէյի՝ Իւլայի Բ. աստի-
ճան, Ագրիանուպոլսոյ առեւտրական դա-
տարանին նախագահ Սամի Էֆէնտի՝ Սա-
նիյէի Բ. աստիճան, Սէրվէր ու Փոնսրան-
քիմուքոյի լրագրաց արտօնատէր Նիքօլաի-
տի Էֆէնտի՝ Սանիյէ Միւթլիսիյի աստի-
ճան, Բաղէշի նահանգին Մէքթուլճը Ի-
լիաս Սամի Էֆէնտի՝ Սանիյէի Բ. աստի-
ճան, Սէրվէր ֆիւնուկ լրագրոյ արտօնա-
տէր Ահմէտ Իհսան պէյի՝ Սանիյէի Բ. աս-
տիճան տրուեցաւ:

Պատգոնաւանք. — Գօնեսայի նահանգին
Իտարէի ժողովոյ անդամներէն Հաֆիզ Ահ-
մէտ Ֆէվիլի Էֆէնտի՝ Դ. կարգի Մէհտիյէ
պատուանշան շնորհուեցաւ:

— Զիւլալիյի ցուցահանգիսին յանձնա-
խումբը մինչեւ ցարդ Ամերիկա ղրկած է
155 սնտուկ զանազան տեսակ նմոյշներ
Թուրքիոյ արտագրութեանց:

— Առանց սրտագրի զէնք կրողներէ
5 զրուէն 25 զուրուէի դրամական տու-
գանք մը պիտի առնուի:

— Ի Պէրսի վարժապետանոց մը հաս-
տատուած է՝ նախնական վարժարանաց ու-
սուցիչներ պատրաստելու համար:

— Անսաւայ, հանգաց և երկրագոր-
ծութեան նախարար Սէլիմ Մէլիսմէ Էֆ-
բաղմաթիւ հրահանգներ ղրկած է ձեռն-
հաս պաշտօնէից, սահմանելով անտառաց
և հանքաց բոլոր վարչութիւններուն կող-
մանէ յետ այսօրիկ կատարելի գործառնու-
թիւնները:

— Ռոսոսոյէն վերջերս 14,000 պարկ
սոխ ղրկուեր է յԱնգլիա և 4,000 պարկ ալ
ի Գերմանիա: Անգլիական չոգենաւ մը շա-
բաթէ մը ի վեր ցորեն և վարսակ կ'առնու
եղեր՝ Անգլիա փոխադրելու համար:

— Պատուոյ դասերը այսուհետեւ չպիտի
տեսնուին մինչեւ որ անձնական դատա-
խազք չը բոլորեն: Սոքա պիտի հրաւիր-
ուին, և եթէ բոլորք տան, դատը պիտի
սկսի. հակառակ պարագայի մէջ՝ անձնա-
կան դատախազը պիտի ստորագրէ՝ ոստի-
կանութեան տեղեկագրին ներքեւ թէ բո-
ղոք չը պիտի ընէ:

— Կ. Պոլսոյ ցուցահանգէսին ծախքերը
հոգալու միջոցները կը խորհուին: Այդ մի-
ջոցներէ մին պիտի լինի՝ կ'ըսուի՝ երկա-
թուղւոյ տոմսակաց գնոյն վրայ յաւելում
մը, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարու-

թիւնը բանակցութեան մէջ է Անատոլի
երկաթուղեաց ընկերութեան հետ՝ Կ. Պո-
լիս-Էնկիւրիի տոմսակաց գներն ևս այս նը-
պատակաւ աւելցնելու համար:

Նոյն նպատակաւ 10 փարայի յաւելում
մը եղած է Շիրքէթի ու Ռախտուէի
տոմսակաց գնոյն վրայ, երթի ժամանակ
միայն, Վոսիօրի, Գատըգիւղի ու կղզինե-
րուն համար:

— Երկրագործական Դրամատան վարչու-
թիւնը Զմիւռնիա պիտի ղրկէ նոյն վարչու-
թեան հաշուակալութեան դիւանի Ա. քար-
տուղար Միհրան Էֆէնտին, Դրամատան
տեղւոյն ճիւղին յատուկ ինչ ինչ խնդրոց
քննութեանը համար:

— Յոյն բարեբաւ մը 500,000 Փրանք
նուիրեր է Եէտի Գուլէի Յունաց Հիւանդա-
նոցին: Ուրիշ մեծ ահարուստ Յոյն մ'ալ ծա-
նուցեր է թէ պատրաստ է 20,000 օսմ. ոս-
կի տալ ի նպաստ նոյն հաստատութեան:

— Ասանայի նահանգին բանտին մէջ 160
բանտարկեալներ կան: Առնոց 70 ը Վերա-
քընիւնէ ատենի կողմանէ դատապարտուած
են, 25ին դատերը տեսնուելու վրայ են, 13ը՝
Նախնական դատարանին կողմանէ դատա-
պարտուած են, 35ը դատուելու վրայ են,
և 17ին ալ հարցաքննութիւնք կը կատար-
ուին:

— Մեքի զինը մայրաքաղաքի մէջ 11
զրուէի բարձրացած է:

— Վանաւաւանքներ պիտի յատկացուին
մայրաքաղաքի մէջ՝ Հէրէքէի ու Ֆէսխա-
նէի կերպարի գործարաններու արտադրու-
թեանց վաճառման համար:

— Իւսաւկան ժողովը՝ նկատողութեան
առնելով այլ և այլ կողմերէ եկած հար-
ցումը թէ, երբ կղերականք առաջնոր-
դարանի միջոցաւ երդում ընեն, հարկ է՝ որ
ձեռնհաս դատարանին կողմանէ երգման
պահուն պաշտօնեայ մը գտնուի թէ՛ ոչ,
այդպիսի հարկ մը չլինի որոշած է: Այս
որոշում հազարդուած է որոց որ անկ է:

— Յես այսօրիկ՝ քրիստոնէայ ժողովըր-
դոց կողմանէ օժիտի և կապիկ ձեւով և
մետրապոլիտներու միջոցաւ որդւոց և այ-
լոց թողուած կալուածոց նկատմամբ՝ երբ
Տէֆիթլիսանէի պաշտօնէից դիմուի ըստ
այնմ արձանագրելու համար, այդ գործո-
ղութիւնները պարունակող գրութեանց՝
որք օսմանեան լեզուէն զատ ուրիշ լեզուաւ
գրուած են, պէտք է կցուին թուրքերէն
թարգմանութիւններն՝ վաւերացեալ Պատ-
րիարքարանաց, Առաջնորդարանաց ու այդ
կարգի ձեռնհաս պաշտօնատանց կողմանէ,
և այդ թագմանուած օրինակները վաւերա-
կան համարուին:

— Արուեստից շփաղբամ ստանալ ուզող
անձանց կողմանէ մատուցուած նմոյշները
նախ և առաջ պիտի քննուին Պոլսոյ Առեւ-
տրական, Երկրագործական ու Արհեստա-
կան սենեկին կողմանէ, որուն տուած տե-
ղեկագրով՝ Առեւտրական ու Հանրօգուտ
շինութեանց պաշտօնէութեան կողմանէ
վաւերանալէ յետոյ պիտի մատուցուի Բ.
Դրան:

— Մեհաբեմի խնդրուած է՝ մայրաքա-
ղաքի մէջ հանքածուխի մթերանոց մը
հաստատելու համար:

— Բժեկական վարժարանի շրջանա-
ւարտներէն Լեոն Գէորգ Էֆէնտի՝ Գըրգըի-
լիսէի թաղապետական բժիշկ կարգուած է:

— Հայ-Հռովմէականաց Պատրիարք Ա-
զարեան Գերապայծառ երէկ առաւօտ Հը-
ռովմէն մայրաքաղաքս վերադարձաւ:

— Կրթական նախարարութեան պաշտօնատան ներքեւ վաճառատուն մը բացուած է՝ աղջկանց արհեստական վարժարանի աշակերտուհեաց ձեռագործներուն յատուկ։

— 30,000 ոսկիէ աւելի Պէտլիւքաէրէի Յունաց եկեղեցւոյն և վարժարանաց կտակեր է՝ Ռուսիոյ մէջ վախճանեալ բնիկ Պէտլիւքաէրէի ամուրի Յոյն վաճառական մը։

— Անտառաց և հանքաց վարչական ժողովոյ քարտուղար և հանքերու մասնագիտաց ժողովոյ առաջին քարտուղար Սարգիս էֆ. Սրբէլեան, ընդհանուր հաշուեքննիչ Էտէզմ էֆէնի և առանց ամսաթուղիի գտնուող քսանի՝ չափ անձինք պաշտօնանկ եղելու են՝ իրենց կատարած զեղծումներու պատճառաւ։

— Էնկիւրիի և Սերասիոյ վերաքննիչ ատենաներու ընդհանուր դատախազը Կեսարիա և Մարզուան գնացեր են՝ ինչ ինչ դատական գործոց քննութեան համար։

— Արուեստահանգիսի ծախուց համար, Անատուրի և Բուսիլի երկաթուղեաց և Շիրքէթի ու Մախսուսէի շոգենաւներու տոմսակաց գնոյն վրայ եղած յաւելումն և ուրիշ մէկ քանի հասոյթներէ մաս առ մաս հատուցանելու պայմանաւ, այժմէն նպատակաւոր պայմաններով փոխառութիւն մը պիտի կնքուի՝ ըստ կայսերական հրամանի։ Շէնքերուն յատակաձեւք պատրաստուելով պիտի մատուցուին վեհ. Սուլթանին, եւ շինութիւնք անմիջապէս պիտի սկսուին։

— Սերպիոյ թագաւորին մայրը Նաթալի թագուհին անցեալ սերբաթ երեկոյ մայրաքաղաքս գալով, մեծ պատուով ընդունուեցաւ կայսերական կառավարութեան կողմանէ, և վեհ. Սուլթանին հետ անսակցելով, այս առթիւ ստացաւ Շէֆաքաթի պատուանշանը։ Զանազան կարգի պատուանշաններ ստացան նաև թագուհւոյն հետեւորդք և սերպիական դեսպանատան պաշտօնատարք։ Թագուհին շաբաթ և կիւրակէ օրերն այցելեց Պոլսոյ նշանաւոր վայրերն և թօփ-գարու պալատան մէջ գտնուած կայս. Գանձարանը։ Ն. վեհափառութիւն Դշ. օր մեկնեցաւ ի Սեփաստաբօլ։

— Սելանիկէն Տէտէ-Ալաճ շինուելիք երկաթուղին պիտի երկարի մինչև Կիւմլուէնէ, Ֆէրէհիք, Սիլիւս, Սէրէզ և Տրամա։ Շինութիւնք ի մօտոյ պիտի սկսին։

— Միլիէ վարժարանի չըջանաւարտք 500 ախան զրուշ ամսաթուղիական երեքական տարի կուսակալաց տրամադրութեան ներքեւ պիտի մնան, գործնական կերպիւ փորձառութիւն ստանալու համար։

— Անտառաց և հանքաց պաշտօնէութիւնը՝ Թուրքիոյ մէջ գտնուած անտառները պահպանելու և այդ կերպիւ ելմտական գանձուն շահերն ապահովելու համար, ծրարագիր մը պատրաստած և մատուցած է Բ. Դրան։

— Արուսի Կուսիքի Անատուրի ամէն կողմը ցոյցանալով պատճառաւ աւրուած լինելով, փրան 120 և 200 զրուշի բարձրացած է։

— Մարտիտարեան նախարար վեհ. Նազըմ Էֆէն Դրան պաշտարկած է Ապահովութեան Տեսչութիւն մը հաստատել, ինչպէս կայ Ներսիսի մէջ։ Այս տեսչութիւն պիտի կազմուի այն ոտակականներէ որք դատական օրէնագիտութեան դասախօսութեանց հետեւած և վկայական ստացած են։

— Նիկովիոյ թագապետութեան նախագահ Հաֆըզ Բուշտի էֆ. հարցաքննութեան ենթարկուեր է՝ իւր պաշտօնավարութեան պահուն զեղծումներ գործելուն համար։

— Օսար հպատակներն եւս յետ այսորիկ պարտաւոր պիտի լինին՝ իրենց առեւտուրին վերաբերեալ պայմանագիրներուն, մուրհակներուն և այլ այն կարգի թուղթերուն փուլ փակցնելու։ Օսմանեան հանրային պարտուց վարչութիւնը այս կերպով տարեկան 35-40,000 ոսկւոյ նոր հասոյթ մը պիտի ունենայ։

— Յունական վարժարանաց ընդհանուր ցուցակը՝ մանրամասն տեղեկութիւններով Ֆէնէրի Պատրիարքարանին կողմանէ պատրաստուած և մատուցուած է կառավարութեան։ Այդ վարժարանք Կայս. կառավարութեան կողմանէ տրտօնեալ նկատուած են։ Տնօրէնք և տնօրէնուհիք պատասխանատու են Պատրիարքին, և Պատրիարքարանը պատասխանատու է հանգէպ կառավարութեան։ Ամէն նոր դպրոցի համար որ պիտի բացուի, Պատրիարքարանը խնդրամտոյց պիտի լինի կառավարութեան, որ յետ քննութեան պիտի անօրինէ, ինչպէս որ նոյն ցուցակին մատուցումէն յետոյ՝ դաւառական մի քանի նոր դպրոցներու արտօնութիւնը խնդրուած և ստացուած է։ Պատրիարքարանը նշանակած է բոլոր տնօրէններն ու տնօրէնուհիներն, և Պատրիարքը ստանձնած է բոլոր հանրային վարժարանաց պատասխանատուութիւնը։ Միայն մասնաւոր վարժարանաց տնօրէնք պատասխանատու պիտի մնան Հանրային կրթական Պաշտօնէութեան, ըստ այն օրէնքին որ կը վերաբերի հասարակային և մասնաւոր վարժարանաց, և ըստ այն հրամանագրոյն որ երկու տարի առաջ հաղորդուած է Յունաց Պատրիարքարանին։

ԼՈՒՄՈՒՄՆ ԳՐԻ ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ

1. ԿՈՅՐԵՐԸ . — 2. ԼԵՁՈՒՆ՝

Ճիշդ լուծեց Պ Կարապետ Ճամճեան։
Մար 7 րդ հանելուկին ճիշդ լուծումը զրկած են նաեւ Տիգրիկցի Թորոս Մ. Հունգուշիեան եւ Սողոմոն 3. Նեփէհիլեան՝ Գ. Նեպէյէն։

Մ. Պ. ԽՈՐԹՈՒՄԾԵԱՆ

ՄԱՍՆԱՆՈՐ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆՔ

ԹՈՒՐԲԵՐԷՆ ԵՒ ՖԻԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵՁՈՒԱՅ

ԲՇ. ԴՇ. ՈՒՐ. Առաւօտէն մինչեւ երեկոյ. միւս օրերը՝ 8 էն վերջը։

ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ի Մահմուտ Փաշա, թիւ 18, վերնայարկ։

Զափաւոր ամսաթուղի՝ կանխիկ։

Դիտէ՛ . — Խմբագրութիւն եւ փոխադարձ թարգմանութիւն առեւտրական այլ եւ այլ գրութեանց։

ՆԵՐԿԱՐԱՐԸ կամ ՄԵՆԴԻ ԵՒ ԱՊԱՇԱԻ. Թարերգութիւն 5 արարուած. գրեց Տիրան Գ. Փափազեան. Գրին 3 զրէ։

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆԻ համար վկայեալ և յանձնարարեալ ուսուցիչ մը պատրաստ է մասնաւոր դասեր ստանձնել, Դիմել Մաղիկի խմբագրատունը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՅ
Մ. Ե. Բ. ՍՄԻՐՆՈՎ ԵՂՐԱՐՅ

(M. et P. SMIRNOW FRÈRES)

Ղալաթիա, Յունաց Ս. Նիկողոս եկեղեցւոյ կից, թիւ 30.

Զինական թէյ ամենաբնորոք տեսակէ մեծ և փոքր քանակութեամբ։ Ընտիր սամավորներ՝ թէյի սպաններով։ Շաքար և անուշեղէնք։ Նաւէրի համար զարգարուն տուփերու մէջ թէյ։ Զափաւոր գիներ։

Կ Է Օ Թ Է

Վ Ե Ր Թ Է Ր

Թարգմանեց Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Գերմանացի հանճարեղ հեղինակ Կէօթէի սոյն հանրածանօթ գործին հայերէն թարգմանութիւնն՝ Պէրպէրեան տպարանին կողմանէ այս անգամ երկրորդ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է պատկերազարդ։

Կ'արժէ կարդալ և իրազէլ լինիլ սոյն հրաշակերա վէպին ոգւոյն և ուղղութեան։ Գրին 7 զուրուշ։

ԶԿՆՈՐՍԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՅ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ԴԻՄԱԷՍԵԱՆ

Մամուլը պարտաւոր է մատնանիչ ընել այն բարոյալից գրուածներն, որք կարող են ընթերցողին բարոյականը կազմել և միտքը կրթել։ Ամէն պարկեշտ անհատ հոգ ունենալու է միմիայն այդ կարգի գրուածներ մտցնելու ընտանեկան յարկերու տակ։

Սոյն յատկութիւնն ունեցող վէպերն է Զկնորսի աղջիկն որ իւր համեստ վերնագրով կը պարունակէ ամէն դասու օրիորդաց վերաբերեալ պարզասիրութեան, աշխատասիրութեան և ընտանեկան Սուրբ սիրոյ դասեր։ Գրին 5 զուրուշ։

Կը ծախուի «ԾԱՂԻԿ» խմբագրատունը։

ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ՄԱՍՆ. Ա.

Ծնողք եւ զաւակունք

Ծաղիկի ուղղափոս և համակրելի աշխատակցին սոյն երկասիրութիւն՝ ընտանեկան ամէն չըջանականերու մէջ օգտակարապէս կրնայ կարգացուիլ. Գրին 50 փարա։

Ա. Ր. Ժ. Է. Բ. Գ. Ր. Ա. Մ. Ո. Յ.

Օսմ. լիբան 100 զրէ, էն

Մէճիտիլէ	108	Վեցնոց	101
Քառորդ մէճիտ	106 30	Բուսիոյ բօլ	90 10
Մանր մէճիտ	102 30	Նաբուէն	87 25
Մէթալիք	95 20	Գրիմից	51 16
Հինգնոց	100 20	Անգղ. լիբա	110 1
Մանէթ թղթագրամ 8 65			
Գոնսոյիտէ	24 22	Բուս. երկ.	93 3/8
Թաշգիլ. Օսմ.	82 50	Թաւալիյէ	17

ԱՐՏՕՆԱՏԻՐ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Էսկի-Ջապիէ փողոց, թիւ 61